

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce: **V. H.**, zastoupeného Mgr. Helenou Flekovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Hybernská 9, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 7 Az 31/2003 - 35 ze dne 24. 9. 2004,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížnosti napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) shora nadepsaný rozsudek Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-3121/VL-07-P11-2000 ze dne 8. 8. 2002. Tímto správním rozhodnutím nebyl stěžovateli udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 325/1999 Sb.“ nebo „azylový zákon“). Zároveň žalovaný rozhodl, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle § 91 cit. zákona. Soud po přezkoumání uvedeného rozhodnutí z hlediska uplatněných námitek dospěl k závěru o nedůvodnosti žaloby. Nezjistil totiž, že by správní orgán při hodnocení jeho žádosti pochybil, neboť stěžovatel byl řádně a konkrétně vyslechnut, žalovaný jeho důvody řádně posoudil a rozebral a odůvodnění jeho rozhodnutí odpovídá § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“). Soud upozornil, že se stěžovatel nesprávně domnívá, že správní orgán vycházel ve svém rozhodnutí z toho, že byl členem strany Běloruský národní front (BNF).

Nic takového totiž ze správního rozhodnutí nevyplývá, čemuž pak odpovídá neudělení azylu podle § 12 písm. a) azylového zákona. Soud se plně ztotožnil s hodnocením žalovaného, že problémy, které stěžovatel ve správním řízení uváděl, nelze považovat za pronásledování podle azylového zákona, neboť nedosáhly potřebného stupně, charakteru, intenzity a opakovatosti. Tvzení stěžovatele ve správním řízení hodnotil soud jako vysoce obecná a nekonkrétní a poukázal na skutečnost, že stěžovatel si na nelegální či diskriminační jednání nikde nestěžoval. Stejně si nestěžoval ani na zákrok policie při své náhodné účasti při demonstraci, ani na nepovolení stavby na svém pozemku. Soud uvedl, že ochrana institutem azylu může být osobě přiznána pouze tehdy, pokud tato osoba vyčerpala jí dostupné a objektivně možné prostředky nápravy v zemi jejího původu. Jestliže se bez závažných důvodů o to ani nepokusila, nemůže se dovolávat toho, že v zemi svého původu byla pronásledována nebo má odůvodněný strach z pronásledování. Soud uznal, že situace v Bělorusku není z hlediska obecně přijímaných standardů ochrany lidských práv a svobod uspokojivá. Na straně druhé však zdůraznil, že ve správním řízení nelze azyl udělit osobě, která sice z takové země přichází, sama však žádné důvody, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu, neuvádí. Tak tomu bylo podle soudu v daném případě. Soud se rovněž ztotožnil se závěrem žalovaného, že účelem žádosti o azyl byla snaha o legalizaci pobytu stěžovatele v České republice, i proto se jeho výpověď před správním orgánem jeví jako nevěrohodná. Stěžovatel o azyl požádal až po dvou letech pobytu v České republice, v žádosti o azyl žádný konkrétní důvod neuvedl a v pohovoru uvedl, že o azyl požádal proto, že jeho rodina nebyla vpuštěna do Kanady, že zde začal pracovat a poznal kamarády. Zejména z uvedených důvodů Městský soud v Praze žalobu v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodnou zamítl.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobce napadá rozsudek Městského soudu v Praze v celém rozsahu z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Obecným způsobem namítá nepřesné a neúplné zjištění skutkového stavu věci, čímž mělo dojít k porušení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu. Důkazy, které si správní orgán opatřil, byly podle stěžovatele neúplné, čímž opětovně mělo dojít k porušení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, a rozhodnutí rovněž podle jeho názoru nevyplývá ze zjištěných podkladů, neboť mezi těmito podklady a rozhodnutím není logická vazba. Stěžovatel uvedl, že má oprávněné obavy z pronásledování z důvodů politických. Podle stěžovatele jeho politické problémy zásadním způsobem ovlivnily život celé rodiny. Byl totiž sympatizantem Běloruské národní fronty (BNF), i když se její činnosti nemohl kvůli svému podnikání aktivně účastnit. Sympatie však byly známy běloruským státním orgánům, když stěžovatel navíc byl se členy BNF v pravidelném kontaktu. Poukázal zejména na změnu přístupu státních orgánů Běloruska k jeho osobě poté, co byl zadržen na demonstraci proti prezidentu Lukašenkovi. Stěžovatel vytýká správnímu orgánu, že tyto skutečnosti nezhodnotil, odpovídající tvrzení ve správním řízení přezkoumal pouze formálně, bez pochopení souvislostí, v důsledku čehož je správní rozhodnutí nepřezkoumatelné. Stěžovatel se ohradil proti závěrům správního orgánu, podle něhož důvodem pro opuštění vlasti byly ekonomické důvody. Ekonomické potíže, kterým, jak uznává, skutečně byla jeho rodina vystavena, však byly důsledkem politické persekuce, a nikoli prvotní příčinou odchodu z vlasti. Podle stěžovatele správní orgán nevzal v úvahu vzájemnou provázanost příčin a důsledků, když provázanost politických a ekonomických problémů je jednou z reálií totalitních států obecně. Pokud jde o obecnou situaci v Bělorusku, poukázal stěžovatel na nedemokratičnost a despotičnost režimu prezidenta Lukašenka, skutečnost, že parlamentní volby nejsou ani svobodné, ani spravedlivé, že bezpečnostní složky vystupují razantně proti politickým oponentům, že dochází k nezákonnému a politicky motivovanému zatýkání

občanů a nevyjasněným zmizením významných politických oponentů prezidenta. Trvá rovněž na tom, že mu nemůže být přičítáno k tíži, že se snažil své problémy na území České republiky vyřešit jinak než využitím práva azylu. Skutečnost, že si původně naplánoval odchod do Kanady, podle něj nikterak nesnižuje rizika, jež mu v zemi původu hrozila. Trvá proto na tom, že posléze uvedená skutečnost je z hlediska posouzení důvodnosti jeho žádosti o azyl irelevantní.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu byl stěžovatelem podán dne 29. 11. 2000 a pohovor k důvodům návrhu byl se stěžovatelem uskutečněn dne 5. 12. 2001. Pohovor byl proveden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočníka. V návrhu stěžovatel uvedl, že svou vlast opustil a žádá o azyl, protože v Bělorusku pociťoval porušování lidských práv a obával se o budoucnost svých dětí, kterým nepřeje takový osud, jako měl on sám. Potvrdil, že proti němu nikdy nebylo vedeno trestní stíhání a on sám ani nikdo jiný z rodiny nebyl členem politické strany nebo politického hnutí. V rámci pohovoru stěžovatel dodal, že Bělorusko opustil v listopadu roku 1997, neboť se bál o sebe i o rodinu. V Bělorusku podnikal, byl sympatizantem BNF, kterou však podporoval pouze pasivně. Ohledně incidentu, jehož byl účastníkem, vypověděl, že demonstrace za svobodu slova a tisku samotné se neúčastnil, pouze stál na druhé straně ulice a čekal na autobus. Poté však osoby, které označil jako pracovníky „OMONU“, začaly shromážděné rozhánět, a to včetně jej. Byl zbit pendrekem, zatčen a odvezen na policii. Na útočníka, který jej napadl pendrekem, si však nestěžoval, neboť to nemělo smysl. Přestože byl záhy propuštěn, pociťoval od té doby neustálou kontrolu, a to i v podnikání. Známý, jenž pracuje na ministerstvu vnitra, jej upozornil, že je na „černé listině“. Zřejmě proto mu pak začaly problémy. Byl vystaven neustálým kontrolám na tržišti, byly po něm požadovány doplňkové platby. V důsledku toho přestal vydělávat tolik peněz, na kolik byl zvyklý. Prodal tedy dům a koupil nový a z rozdílu si zlepšoval život. Když chtěl nový dům zapsat na katastrálním úřadě, toto bylo odmítnuto s tím, že dům byl o mnoho dražší, než za kolik byl pořízen. Také mu bylo řečeno, že přes pozemek, kde chtěl stavět, vede plynovod. Problémy měl na finančním úřadě, neboť policie podle jeho názoru finančnímu úřadu předložila doklad o jeho účasti na demonstraci. Ani na postup úřadů si však nestěžoval, opět s tím, že by to nemělo smysl. Projevovala se prý i závist, že i když má pět dětí, je schopen stavět dům a mít auto. Podnikání mu chtěli ztížit i tím, že mu odebrali řidičský průkaz, když jej předtím krivě obvinili, že pil. Žádné jiné potíže stěžovatel v Bělorusku podle svých slov neměl, do Běloruska se však vrátit nechce, neboť tam nic dobrého na něj ani na jeho děti nečeká.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze z hlediska naplnění důvodu uplatněného v kasační stížnosti, tj. důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 4 ZA se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání rozhodnutí žalovaného jakož i správního spisu vztahujícího se ke správnímu řízení, jež rozhodnutí předcházelo, dospěl k závěru, že uplatněná námitka podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. důvodná není. Pokud jde o výrok o neudělení azylu podle § 12 ZA, správní orgán si podle zjištění Nejvyššího správního soudu zajistil dostatek podkladů pro takové rozhodnutí, které řádným způsobem vyhodnotil, přičemž jím dovozený závěr není v rozporu se zákonem. Žalovaný totiž správně vycházel primárně z tvrzení stěžovatele v průběhu správního řízení, které konfrontoval obecnými informacemi o stavu dodržování lidských práv v Bělorusku, jež čerpal ze zpráv založených ve správním spise. Podle názoru zdejšího soudu je nepochybné, že stěžovatel ani netvrdil, že by byl pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod v zemi původu (§ 12 písm. a/ zákona č. 325/1999 Sb.). Stěžovatel naopak v průběhu správního řízení vyjadřoval své obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) cit. zákona. Je třeba zdůraznit, že žalovaný měl z pochopitelných důvodů možnost získat informace o těchto událostech pouze zprostředkovaně, a to z tvrzení samotného stěžovatele. Potom je ovšem třeba se přiklonit k závěru, že skutečnosti, které byly ve správním řízení zjištěny, resp. jež byly stěžovatelem vypovězeny, nedávají dostatečný podklad pro závěr o důvodnosti obavy stěžovatele z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) cit. zákona, a to z následujících důvodů.

Potíže stěžovatele tak, jak byly popsány ve správním řízení, totiž nelze podřadit pod žádný z důvodů pronásledování uvedených v § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb. Ve výpovědích stěžovatele ani v jiných podkladech nelze zjistit sebemenší náznak důvodnosti domněnky, že by jeho potíže v Bělorusku byly způsobeny nebo ovlivněny jeho rasou, náboženstvím, národností nebo příslušností k určité sociální skupině. Okolnosti potíží tak, jak je stěžovatel ve správním řízení popsal, nesvědčí ani existenci obav z pronásledování, které by bylo zapříčiněno zastáváním politických názorů. Žalobce ve správním řízení neuvedl, že by zastával nějaké konkrétní politické názory, resp. politické názory nepohodlné existujícímu režimu v Bělorusku. Za takové tvrzení nelze považovat prohlášení stěžovatele o tom, že byl sympatizantem BNF, a to v kontextu ostatních jím poskytnutých informací, z nichž vyplývá, že se aktivně činnosti této strany nezúčastnil a veřejně tuto stranu nepodporoval, resp. vůbec se na veřejnosti politicky neprojevoval. I když byl stěžovatel podle svého vyjádření zbit a předvolán v souvislosti s demonstrací za svobodu slova, stalo se tak, jak sám ve správním řízení uvedl, omylem, když se do blízkosti této demonstrace dostal náhodou; tuto událost tedy podle Nejvyššího správního soudu nelze přímo spojit s politickými názory stěžovatele. Ani ostatní události, které stěžovatel uvedl ve správním řízení, nebylo možno samy o sobě považovat za pronásledování z azylově relevantních důvodů. Přímoú souvislost vzniku povinnosti platit zvýšené platby (daně) nebo existence problémů s katastrálním úřadem se zastáváním politických názorů stěžovatel ani nenaznačil. Pokud jde o situaci se zabavením řidičského průkazu ze strany policie, ani zde stěžovatel nenabídl jakékoli tvrzení, z něhož by správní orgán mohl dovodit, že tato událost měla jakoukoli spojitost s azylově relevantními důvody podle § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb. Nejvyššímu správnímu soudu je přitom ze své činnosti, resp. z rozhodování o kasační stížnosti stěžovatelovy manželky (sp. zn. 3 Azs 303/2004) známo, že stěžovatel, ačkoliv provozoval taxislužbu, neměl k tomuto podnikání potřebné povolení, přičemž posléze uvedená skutečnost může být pravděpodobnějším vysvětlením zabavení řidičského průkazu. Lze tedy shrnout, že okolnosti, o kterých stěžovatel ve správním řízení vypověděl, skutečně nevypovídaly o tom, že by mohl mít oprávněnou obavu z pronásledování ve smyslu, v jakém je taková obava důvodem pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb. Navíc, jak správně uvedl Městský soud v Praze, v situaci, kdy stěžovatel se nepokusil zajistit si ochranu před diskriminačním nebo jinak poškozujícím jednáním u institucí

k tomu povoláných, nelze v jeho případě hovořit o pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 cit. zákona. S argumentací Městského soudu v Praze v tomto ohledu se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje a na tuto argumentaci pro stručnost odkazuje.

V dané situaci ovšem absence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen ztěží nahrazována zjištěními správním orgánem jinak získanými. A to přesto, že obecné zprávy o situaci v Bělorusku na poli dodržování a ochrany lidských práv jednoznačně vypovídají o nedemokratickém a autoritativním režimu, který zásadním způsobem diskriminuje a potlačuje opozici, resp. osoby zastávající politicky odlišné názory. Nejvyšší správní soud v žádném případě tyto zprávy nezpochybňuje, nehodlá je bagatelizovat a naopak se kloní k závěru o správnosti tvrzení žalobkyně v kasační stížnosti ohledně politické situace a stavu dodržování lidských práv v Bělorusku. Skutečnost, že v některé zemi existuje autoritářský a nedemokratický režim, který v mnoha případech pošlapává lidská práva, však neznamená, že kterýkoliv občan takové země je tomuto negativnímu vlivu přímo nebo zprostředkovaně vystaven. Jinými slovy, situace v Bělorusku, pokud jde o úroveň dodržování lidských práv a stupeň politické svobody, je významným faktorem svědčícím ve prospěch důvěryhodnosti tvrzení o konkrétních projevech diskriminace v jednotlivých případech, které jsou pak azylově relevantními skutečnostmi. Pokud však žadatel o azyl žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů vystaven není (resp. nemůže mít z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach), nebo takové skutečnosti ani netvrdí, pak přes skutečnost, že pochází ze země, která je výše uvedeným způsobem problematická, nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb. Tak tomu bylo podle zjištění i v daném případě. Ve správním řízení totiž jednoznačně nevyplývalo, že by se předmětem takových nedemokratických postupů stal stěžovatel, resp. že by stěžovatel mohl mít oprávněnou obavu, že bude těmto jednáním vystaven více, než kterýkoli jiný politicky neangažovaný obyvatel Běloruska.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu tak správní řízení netrpělo vadami, neboť skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, měla oporu ve spisech, resp. s nimi nebyla v rozporu. Soud rovněž neshledal existenci stěžovatelem tvrzených porušení konkrétních ustanovení správního řádu, když skutkový stav věci byl zjištěn dostatečným způsobem, správní orgán si zajistil přiměřené podklady pro své rozhodnutí a mezi zjištěnými podklady a rozhodnutím existuje logická souvislost. Rozhodnutí správního orgánu nebylo shledáno nepřezkoumatelné. Z jeho výroků lze zjistit, jak žalovaný ve věci rozhodl, jednotlivé výroky nejsou vnitřně rozporné a nepochybně lze rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Rozhodnutí tedy není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Nebyla shledána ani nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Ta je obecně založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatecích odůvodnění rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž správní orgán opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy správní orgán opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny. Žádné takové skutečnosti však při přezkoumání správního spisu správního rozhodnutí zjištěny nebyly. V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že nemohl přihlídnout k tvrzením stěžovatele obsaženým v kasační stížnosti ohledně jeho personálních vazeb na opoziční politickou stranu, která měla být státním orgánům známa a jež měla ovlivňovat vztah státního aparátu k jeho rodině. Právě pro skutečnost, že tato tvrzení nebyla stěžovatelem uplatněna ve správním řízení, ačkoliv mu v tom zřejmě nic nebránilo, nemohl Nejvyšší správní soud k takovým argumentům při přezkumu rozsudku Městského soudu v Praze a potažmo

správního rozhodnutí přihlédnout (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Ze stejného důvodu nelze ovšem správnímu orgánu účinně vyčítat, že se s těmito skutečnostmi ve správním řízení nevypořádal.

Pokud jde o další z uplatněných námitek, Nejvyšší správní soud uznává, že časová prodleva mezi opuštěním země původu a podáním žádosti o azyl není přímým důkazem neexistence potíží v zemi původu. Nejvyšší správní soud však na druhou stranu poukazuje, že taková skutečnost, společně s faktem, že žádost o azyl byla podána až v okamžiku, kdy stěžovatelově rodině hrozilo správní vyhoštění, je nepřímým dokladem intenzity, s jakou byly tyto potíže subjektivně stěžovatelem vnímány bezprostředně po odchodu ze země. Pokud se stěžovatel cítil ohrožen z azylově relevantních důvodů, měl hledat ochranu za použití právního nástroje k tomu určeného, tj. žádosti o udělení azylu, po svém příjezdu. V případě existence azylově relevantních důvodů by mu tato procedura garantovala lepší vyhlídky na úspěch, tj. na dlouhodobou, resp. trvalou legalizaci pobytu v České republice, než obecný postup podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „cizinecký zákon“), jenž je, pokud jde o zhodnocení důvodů snahy získat povolení k pobytu ze strany konkrétní osoby, obecně neutrální.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 3. srpna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu